

16.6.2021

HYVINVOINTIALUEIDEN UUSIEN TEHTÄVIEN JA NIIDEN RAHOITUKSEN SEKÄ MAAKUNTAVERON TARKASTELU – Kohti monialaista maakuntaa

Kun sote-uudistusta koskeva hallituksen esitys (241/2020 vp) on tullut eduskunnassa hyväksytyksi, on hyvinvointialueiden toimintaan ja tulevaisuuteen liittyviä, osin hallitusohjelmassakin mainittuja kehittämistarpeita selvitettävä ja arvioitava. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti uudistus tehdään hallitus ja vaiheistaen. Valtiovarainministeriö esittää työskentelyä varten alla esitettyjen päätösten toteuttamista.

Työ perustuu sote-ministeriryhmän lokakuussa 2020 hyväksymään linjaukseen, jossa sitouduttiin perustettavien hyvinvointialueiden verotusta ja rahoitusta koskevan toisen vaiheen lainsäädännön valmistumiseen hallituskauden aikana sekä sen voimaantuloon viimeistään vuonna 2026. Kokonaisverotuksen taso ei saa nousta. Hyvinvointialueiden tehtävien laajentamista koskevat linjaukset tehdään samalla aikataululla verotuksen kanssa.

1. Sote-ministeriryhmän asettamispäätöksen muuttaminen; Hyvinvointialueiden uudet tehtävät ja niiden rahoitus

Sote-ministeriryhmä ohjaa hallitusohjelmassa määritellyn sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen toteuttamista hallitusohjelmassa kohdassa 3.6.1 tarkoitetulla tavalla: sosiaali- ja terveystalouden uudistus hallitusohjelman linjauksen mukaan. Ministeriryhmä käsittelee myös perhe- ja perustalouden ministerin toimialaan kuuluvia sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutokseen liittyviä hankkeita. Ryhmän puheenjohtaja on perhe- ja perustalouden ministeri Krista Kiuru.

Valtiovarainministeriö esittää ministeriryhmän asettamispäätöstä muuttamista siten, että käsiteltäessä hyvinvointialueiden uusia tehtäviä ja rahoitusta HE 241/2020 vp eduskuntakäsittelyn päättymisen jälkeen, ryhmän puheenjohtajana toimii kuntaministeri Sirpa Paatero ja ryhmän jäsenenä toimii perhe- ja perustalouden ministeri Krista Kiuru. Muilta osin ryhmän jäsenet säilyvät ennallaan.

Valtiovarainministeriö esittää lisäksi, että sote-ministeriryhmän kokoonpanoa tarkasteltaisiin uudelleen käsiteltäessä hyvinvointialueiden uusia tehtäviä. Käsittelyyn tulisi tällöin osallistua niiden asiavastuullisten valtioneuvoston jäsenten, joiden hallinnonalan tehtävistä on kyse.

2. Hyvinvointialueiden uusien tehtävien ja niiden rahoitusjärjestelyjen sekä maakuntaveron tarkastelua koskevan hankkeen toteuttaminen valtiovarainministeriössä 1.7.2021–31.12.2022

Valtiovarainministeriö asettaa tällä päätöksellään itsehallinnollisten hyvinvointialueiden uusia tehtäviä ja näistä johtuvien rahoitusjärjestelyjen muutosten selvittämistä, arviointia ja säädöstarpeiden valmistelua varten hankkeen, joka käynnistyy 1.7.2021 ja päättyy 31.12.2022.

Hankkeen toteuttaminen perustuu pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman toimeenpanoon, ja on sidoksissa hallituksen toimikauteen. Hankkeen käynnistämisen edellytyksenä on sote-uudistusta koskevan hallituksen esityksen (241/2020 vp) hyväksyntä eduskunnassa. Itsehallinnolliset alueet mahdollistavat vaiheittaisen

siirtymisen monialaisiin maakuntiin. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti hallitus käynnistää valmistelun maakuntaveron käyttöönotosta. Verorakenteen muutokset eivät saa voimaan astuessaan aiheuttaa verotuksen kiristymistä. Maakuntaveroa on valmisteltu erikseen parlamentaarisisessa komiteassa.

Hanke toteutetaan kolmessa projektissa, joiden työskentely etenee ajallisesti ja asiallisesti vaiheittain. Tehtäviensä toteuttamiseksi projektit voivat organisoida työskentelyä työryhmiin.

Projektityöskentelyä ohjaa valtiovarainministeriön johdolla eri hallinnonalojen edustajista muodostettu virkamiesohjausryhmä, jonka käsittelyn jälkeen ja vahvistuksella asiat saatetaan linjauksia varten sote-ministeriryhmälle.

Ohjausryhmä ja projektiryhmät voivat kuulla asiantuntijoita. Hankkeessa käsiteltäviä aiheita voidaan esitellä ja tuoda käsiteltäväksi hyvinvointialuelouden ja -hallinnon neuvottelukuntaan sekä sote-uudistuksen valmisteluryhmille ja täytäntöönpanoa käsitteleville ryhmille, joissa on hyvinvointialueiden ja muiden sidosryhmien edustus.

Projektiryhmien kokoonpanossa huomioidaan sukupuolten tasa-arvoinen edustus naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a § mukaan.

Hankkeen työ tehdään virkатыönä ilman erillistä korvausta. Työskentelyn edellyttämät resurssit vahvistetaan vuoden 2022 valtion talousarvion valmistelun yhteydessä, viimeistään hallituksen talousarvioneuvottelussa (nk. budjettiriihi).

Hanke organisoidaan alla kuvatun mukaisesti.

i. Virkamiesohjausryhmä

Hankkeen virkamiesohjausryhmänä toimii valtiovarainministeriön johdolla. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii valtiovarainministeriön valtiosihteeri kansliapäällikkönä ja varapuheenjohtajana hallintopolitiikan alivaltiosihteeri. Ohjausryhmän jäseniä ovat valtiovarainministeriön erikseen nimettyjen osastopäälliköiden lisäksi muiden ministeriöiden nimeämät virkamiesedustajat siltä osin, kuin niiden hallinnonalojen tehtävien siirtoa hyvinvointialueiden uusiksi tehtäviksi (projektissa A) ja rahoitusjärjestelyjen muutoksiksi (projektissa B) tarkastellaan.

Alla mainittujen projektien johtajat kuuluvat ohjausryhmään.

Ohjausryhmän tehtävänä on seurata ja edistää sekä tarvittaessa sovittaa yhteen projektien etenemistä. Lisäksi ohjausryhmän tehtävänä on huolehtia eri hallinnonalojen osallisuudesta projektien työskentelyyn sekä alueiden erilaisten toimijoiden, kuntien ja eri alojen asiantuntijoiden kuulemisesta. Erityisesti huomioidaan kielellisten oikeuksien sekä osallisuuden näkökulma.

ii. Projekti A: Hyvinvointialueiden uudet tehtävät

Projektissa selvitetään, arvioidaan ja valmistellaan itsehallinnollisten hyvinvointialueiden tehtäviä ja toimintaa. Työskentelyssä huomioidaan parlamentaarisesti valmisteltu selvitys siitä, mitä tehtäviä kunnilta, kuntayhtymiltä ja

valtiolta voitaisiin siirtää maakunnille¹. Lisäksi huomioidaan hallitusohjelman kirjaus siitä, että itsehallinnolliset hyvinvointialueet mahdollistavat siirtymisen kohti monialaista maakuntaa.

Tarkoituksena on itsehallinnollisten hyvinvointialueiden tehtävien arviointi sekä kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirrettäviä tehtäviä koskeva valmistelu.

Projektityöskentelyssä huomioidaan hallituksen linjaus, jonka mukaisesti hyvinvointialueet nimetään maakunniksi, jos maakuntien liittojen tehtävät siirtyvät hyvinvointialueelle.

Toimikausi

Projekti käynnistyy 1.7.2021 ja päättyy 31.12.2022.

Tehtävät

Projektissa tehtävänä on:

1. Laatia kuvaus hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista muutostarpeista ja näiden toteutusvaihtoehtoista sekä edellä mainittujen alustavat vaikutusarviointit.
2. Tehdä ehdotus kohdassa 1 kuvattujen muutosten toteuttamisen aikataulusta.
3. Laatia kohtia 1–2 koskien väliraportti 31.12.2021 mennessä.
4. Tehdä ehdotus ja valmistella tarvittavat säädösmuutokset hallituksen esityksen muodossa.
5. Tehdä yhteistyötä valtion aluehallintoa selvittävien hankkeiden kanssa.

Projektiryhmä

Puheenjohtaja

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

Varapuheenjohtaja

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

Jäsenet

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, sosiaali- ja terveysministeriö

XXX, XXX, sisäministeriö

XXX, XXX, opetus- ja kulttuuriministeriö

XXX, XXX, maa- ja metsätalousministeriö

XXX, XXX, liikenne- ja viestintäministeriö

XXX, XXX, työ- ja elinkeinoministeriö

¹ Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarinen selvitystyö, Valtiovarainministeriön julkaisu 2021:1, julkaistu 12.1.2021
<<https://vm.fi/documents/10623/55303243/Aluehallinnon+ja+monialaisten+maakuntien+parlamentaarinen+selvitysty%C3%B6.pdf/bb25c062-bca7-ad43-fec0-0c421460133a/Aluehallinnon+ja+monialaisten+maakuntien+parlamentaarinen+selvitysty%C3%B6.pdf?t=1610465298761>>

XXX, XXX, ympäristöministeriö
 XXX, XXX, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat

XXX, XXX, hyvinvointialuelain asiantuntija, valtiovarainministeriö
 XXX, XXX, hyvinvointialueiden rahoituksen asiantuntija, valtiovarainministeriö

Asiantuntijasihteerit

XXX, XXX, valtiovarainministeriö
 XXX, XXX, XXX

Tekninen sihteeri

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

Projektiryhmää täydennetään viimeistään 1.1.2022 lukien niiden muiden hallinnonalojen edustajilla, joiden tehtävien siirtymistä hyvinvointialueen uudeksi tehtäväksi tarkastellaan.

iii. Projekti B: Hyvinvointialueen uusien tehtävien edellyttämät muutokset rahoitusjärjestelmään

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pääosin laskennalliseen valtion rahoitukseen, joka määräytyy pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvetta kuvaavien vakioitujen tekijöiden perusteella. Lisäksi hyvinvointialueet voivat periä lakiin perustuvia asiakasmaksuja. Uudistuksessa kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää sekä verojärjestelmää on muutettu.

Hyvinvointialueen uusien tehtävien myötä on tarkasteltava hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmää. Tämän lähtökohdan mukaisesti projektissa selvitetään ja arvioidaan itsehallinnollisten hyvinvointialueiden rahoitusta ja rahoitusjärjestelmää osana julkista taloutta. Työskentelyn lähtökohtana otetaan huomioon hyvinvointialueiden uusia tehtäviä (projekti A) ja maakuntaveron (projekti B) koskevat linjaukset.

Toimikausi

Projekti käynnistyy 1.7.2021 ja päättyy 31.12.2022.

Tehtävät

Projektissa tehtävänä on:

1. Laatia kuvaus hyvinvointialueiden uusien tehtävien edellyttämien muutosten rahoitusjärjestelyistä.
2. Laatia kuvaus hyvinvointialueiden uusista tehtävistä (projekti A) ja maakuntaveron käyttöönotosta (projekti B) johtuvista hyvinvointialueen rahoitusjärjestelmän muutostarpeista ja vaihtoehdoista.
3. Tehdä ehdotus kohdassa 2 kuvattujen muutosten toteuttamisen aikataulusta.
4. Tehdä ehdotus ja valmistella tarvittavat säädösmuutokset hallituksen esityksen muodossa.

Projektiryhmä*Puheenjohtaja*

XXX, XXX, kunta- ja aluehallinto-osasto, valtiovarainministeriö

Varapuheenjohtaja

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

Jäsenet

XXX, XXX, kunta- ja aluehallinto-osasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, vero-osasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, vero-osasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, budjettiosasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

XXX, XXX, sisäministeriö

XXX, XXX, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

XXX, XXX, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat

XXX, XXX, kunta- ja aluehallinto-osasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, budjettiosasto, valtiovarainministeriö

Asiantuntijasihteerit

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

Tekninen sihteeri

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

Projektiryhmää täydennetään viimeistään 1.1.2022 lukien niiden hallinnonalojen edustajilla, joiden tehtävien siirtymistä hyvinvointialueen uudeksi tehtäväksi tarkastellaan projektissa A.

iv. Projekti C: Maakuntaverot

Sote-uudistuksessa on valmisteltu parlamentaarisessa komiteassa maakuntien verotusoikeutta². Edellä kuvattujen projektien A ja B tehtävien toteuttamisen mukaisesti valmistellaan maakuntaveron sääntelyä ja käyttöönottoa ottaen huomioon hyvinvointialueiden uudet tehtävät ja niistä johtuvien rahoitusjärjestelmän muutosten valmistelu. Työskentelyn lähtökohtana otetaan huomioon hyvinvointialueiden uusia tehtäviä (projekti A) koskevat linjaukset.

² Parlamentaarisen maakuntaverokomitean mietintö, Valtioneuvoston julkaisu 2021:15, julkaistu 11.3.2021
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162924/VN_2021_15.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Toimikausi

Projekti käynnistyy 1.7.2021 ja päättyy 31.12.2022.

Tehtävät

Projektiryhmän tehtävänä on tehdä ehdotus ja valmistella maakuntaveroa koskevat säännösesitykset hallituksen esityksen muotoon sote-ministeriryhmän päättämän aikataulun mukaisesti, samalla kun hankkeessa tehdään maakunnan monialaisuutta koskevat ratkaisut.

Organisointi*Puheenjohtaja*

XXX, XXX, vero-osasto valtiovarainministeriö

Varapuheenjohtaja

XXX, XXX, vero-osasto valtiovarainministeriö

Jäsenet

XXX, XXX, vero-osasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, vero-osasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, kunta- ja aluehallinto-osasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, budjettiosasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, Verohallinto

Asiantuntijasihteerit

XXX, XXX, vero-osasto, valtiovarainministeriö

XXX, XXX, vero-osasto, valtiovarainministeriö

Tekninen sihteeri

XXX, XXX, valtiovarainministeriö

Annika Saarikko

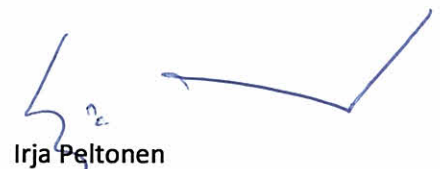
Valtiovarainministeri

Sirpa Paatero

Kuntaministeri

Hallinto- ja kehitysjohtaja

Irja Peltonen

Jakelu	Päätöksessä mainitut
Tiedoksi	Sote-ministeriryhmä Talouspoliittinen ministeriryhmä Ministeriöiden kansliapäälliköt Sote-uudistuksen johtoryhmä Sote-uudistuksen rahoitusjaosto